

وزیر دفاع از تلاش برای خرید جنگنده سوخو ۳۰ از روسیه خیر داد. سردار حسین دهقان وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در پاسخ به این سؤال که امریکایی‌ها مدعی شده‌اند که سامانه موشک اس ۳۰۰ در شرق تهران قرار داده شده، آیا این موضوع را شما تأیید می‌کنید؟ اظهار داشت: این موضوع هیچ ربطی به طرف‌های غربی و امریکایی ندارد و امریکا در داخل کشور عده‌ای متناقف نفوذی دارد که من نام آنها را «روسپی‌های مزدور» خطاب می‌کنم و این موضوع هیچ‌گونه صحتی ندارد. وی با اشاره به اینکه امریکایی‌ها هرگز علاقه ندارند توان نظامی کشورمان افزایش یابد، افزود: ما برای تقویت

دفاعی

سردار دهقان همچنین در پاسخ به سؤالی درباره احتمال خرید جنگنده‌های میگ ۳۱ و میگ ۳۵ نیز گفت: به چنین جنگنده‌هایی نیاز نداریم و عمدتاً دنبال هواپیماهای جنگی مشابه سوخو ۳۰ هستیم. سردار دهقان در ادامه گفت: اساس ورود روسیه به سوریه و مقابله این کشور با درخواست دولت سوریه بوده‌است. نیروهای نظامی سوریه کاستی‌ای که داشتند در عملیات‌های هوایی بوده و بعد از آن روسیه ناوگان هوایی خود را به سوریه منتقل کرد تا کمک حال نظامی این کشور باشد و دولت سوریه بتواند در مقابل تروریست‌ها تقویت شود. وی با بیان اینکه بعد از پیروزی‌های نیروهای مقاومت در عرصه نبرد حلب، امریکایی‌ها خواهان آتش‌بس محدود در سوریه شدند،

وزیر دفاع: در حال مذاکره برای خرید جنگنده سوخو ۳۰ هستیم

سردار دهقان همچنین در پاسخ به سؤالی درباره احتمال خرید جنگنده‌های میگ ۳۱ و میگ ۳۵ نیز گفت: به چنین جنگنده‌هایی نیاز نداریم و عمدتاً دنبال هواپیماهای جنگی مشابه سوخو ۳۰ هستیم. سردار دهقان در ادامه گفت: اساس ورود روسیه به سوریه و مقابله این کشور با درخواست دولت سوریه بوده‌است. نیروهای نظامی سوریه کاستی‌ای که داشتند در عملیات‌های هوایی بوده و بعد از آن روسیه ناوگان هوایی خود را به سوریه منتقل کرد تا کمک حال نظامی این کشور باشد و دولت سوریه بتواند در مقابل تروریست‌ها تقویت شود. وی با بیان اینکه بعد از پیروزی‌های نیروهای مقاومت در عرصه نبرد حلب، امریکایی‌ها خواهان آتش‌بس محدود در سوریه شدند،

چرا آفریقا و امریکای لاتین رها شد

تغییر مسیر دیر هنگام دولت روحانی در سیاست خارجی

سفر محمد جواد ظریف به کشورهای

امریکای لاتین و در کنار آن سفر به آفریقا می‌توان نشانه‌ای از یک تحول در عرصه سیاست خارجی کشور محسوب کرد. زمانی که ضرورت توجه به سایر نقاط دنیا از جمله امریکای لاتین و آفریقانیز جدی گرفته شد و در کنار سفر به اروپا و مذاکرات چندجانبه با کشورهای اروپایی جهان سومی‌ها نیز مورد توجه دولت قرار گرفتند. واقعیت اینجاست که سفر وزیر امور خارجه به کشورهای امریکای لاتین شاید تا حدودی دیر و خارج از زمان لازم انجام شد، چرا که انتظار انجام چنین کاری نه سه سال پس از به قدرت رسیدن دولت یازدهم بلکه بلافاصله پس از روی کار آمدن دولت روحانی می‌رفت. با این حال به دلایلی که کاملاً مشخص است، این حرکت کمی دیرانجام شد، چرا که سه سال کم کاری در این حوزه برای قطع کردن رشته‌های وابستگی سابق کاستی‌است، چه اینکه حتی در دنیای پرتلاطم امروز حتی شش ماه تحول در رابطه بین دو کشور هم کفایت می‌کند.

تاخیر دولت روحانی در پیگیری رابطه مناسب با سایر کشورهای دنیا نکته‌ای بود که مورد تأکید کارشناسان این رشته نیز قرار گرفت، چه اینکه سفیر اسبق کشورمان در کشور کوبا در گفت‌وگو با روزنامه اعتماد به همین نکته اشاره می‌کند و می‌گوید: نگاه دولت یازدهم به امریکای لاتین اندکی دیر هنگام به مرحله اجرا رسیده است. امیدوارم که در سفر آقای ظریف نیز سرمایه‌گذاری همراه شوند که رفت و آمدهای آنها یک بار مصرف نباشند. در گذشته زمانی که با آقای احمدی نژاد رفتیم، سوار تراکتور شدیم و با مرحوم چاوز برای افتتاح پروژه تراکتورسازی به آنجا رفتیم و از نزدیک پیشرفت‌ها را شاهد بودیم. شرکت‌های ایرانی هم تاحدودی در رابطه نه چندان پررونق اقتصادی ایران با امریکای لاتین مقصر هستند. باید از دیدارهای تشریفاتی از این منطقه برهیز کرد.

■ **مذاکرات هسته‌ای بی‌سرنجام**

شاید مهم‌ترین دلیلی که دولت روحانی کمی دیر سراغ کشورهای امریکای لاتین و آفریقا رفت مذاکرات هسته‌ای ایران با کشورهای اروپایی بود؛ مذاکراتی که در حوزه هسته‌ای بین ایران و کشورهای اروپایی در حال انجام بود و نزدیک به سه سال طول کشید. به این ترتیب عملاً در طول سه سال گذشته تمام تلاش دولت روحانی در حوزه هسته‌ای متمرکز شده و هیچ اتفاق جدیدی حتی در حوزه دیپلماسی منطقه‌ای رخ نداد. پس از به پایان رسیدن مذاکرات هسته‌ای بود که عملاً تلاش واقعی دولت روحانی در دو حوزه به صورت جدی

یادداشت | اقدام استعجابی

توجه به موضوعات دست چندم و برجسته کردن آن و بی‌توجهی به مسائل اصلی کشور یکی از مشکلاتی است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در مقاطعی در فرایند کشورداری به وجود آمده تا آنجا که گاه به جای توجه و پیگیری مشکلات اساسی کشور مسائل فرعی اولویت پیدا کرد و هزینه‌هایی را متوجه جامعه کرد.

مشابه چنین اتفاقاتی را می‌توان به کرات در طول سال‌های اخیر جست‌وجو کرد که از جمله مصداقش آن رئیس دولت اصلاحات است که به جای توجه به مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم در طول سال‌های ۷۶ تا ۸۲ به تحقق اهداف حزبی نظیر توسعه سیاسی توجه و زمینه‌فائله‌افرینی بسیاری را علیه نظام جمهوری اسلامی ایران به‌وجود آورد تا آنجا که به‌دلیل اولویت تراشی بیهوده برای جامعه ایرانی دو غائله بزرگ ۷۸ تیر ۷۸ و فتنه ۸۸ مدیریت و سازماندهی کرد یا در دوره دولت سازندگی، تصمیم‌سازان آن به جای برداشتن سازه محرومیت از کشور و ملاتذگی جنگجوی زنده و زمینه‌سازیه برای تقلیل مشکلات اقتصادی کشور، اولویت را ترویج روحیه اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی قرار داد و مقدمه رانت و فساد را در سیستم اقتصادی کشور به‌وجود آوردند. این در حالی است که به رغم تمام توانایی‌ها و دستاوردهای دولت‌های گذشته، دولت فعلی نیز با احراز دستاوردهایش به نوعی همان اشتباهات دولت‌های گذشته را تکرار و مسیر تجربه شده و هزینه‌آور سابق را در پیش گرفته است.

رئیس‌جمهور کشورمان این بار در مراسم دیدار با جامعه پزشکی کشور که روز گذشته به مناسبت روز پزشک و هفته دولت برگزار شد بار دیگر به جای پرداختن به مشکلات ناشی از طیف حاضر در همان جلسه، از موضوعاتی سخن به میان آورد که هیچ مسخیت و نسبتی با ماهیت و فلسفه جلسه نداشته و مسئله‌ای دست چندم برای جامعه به شمار می‌آید.

به‌راستی مسئله‌ای به نام برگزاری کنسرت دغدغه جامعه پزشکی است و نقیشت در مرتفع کردن دغدغه‌ها تا چه میزان است، آیا بهتر نیست که جای بیان مشکلات فرعی آن‌ها هم در

آغاز شد. حوزه اول مرتبط با دیپلماسی منطقه‌ای به خصوص در حوزه سوریه و شرکت در اجلاس گروه بین‌المللی مرتبط با این کشور در وین بود. با این حال سیاست دیپلماسی محور دولت نیز نتوانست در این حوزه منجر به اتفاق جدیدی شود، کما اینکه در زمان حادثه منا عملاً عربستان سعودی اجازه هیچ دسترسی را به مقامات ایرانی نداد. بنابراین با توجه به موضع کشورهای منطقه‌ای به خصوص عربستان عملاً دولت روحانی نتوانست به میان توفیقی در این عرصه دست یابد. در این میان بی‌توجهی دولت به آفریقا و امریکای لاتین نیز صدمات فراوانی را متوجه دولت یازدهم کرد.

■ **تبدیل شدن رابطه ایران – ونزولا به یک ویرانه**

واقعیت اینجاست آنچه موجب حضور ایران در امریکای لاتین شد، موضع خصمانه امریکایی‌ها نسبت به ایران در کنار بحث هسته‌ای بود، البته باید در کنار این مسئله به مواهب اقتصادی این مسئله

نیز اشاره کرد. شاید مهم‌ترین وجه از روابط ایران و ونزولا صرف‌نظر از جنبه‌های امنیتی خیالی آن، توالی بود که جنبش‌های انقلابی دو کشور به خصوص در عرصه اقتصادی می‌داد و با توجه به ذخایر بالای

پایسده

سرویس سیاسی،۸۸۴۹۸۴۳

ونزولا تگرانی از بابت بازگشت آن در داخل کشور

وجود نداشت. توسعه صنایع خودروسازی ایران در ونزولا نتوانست اولین تجربه ایران را در این ناحیه تثبیت کند و از سوی دیگر شرکت‌های پاناماری ایران نتوانستند پروژه‌های وسیعی را در این کشور تصاحب کنند. حجم گسترش روابط ایران و ونزولا به اندازه‌ای بود که برخی از آمار از ۲۵۰ برابر شدن

ارزش دلار ای حکایت می‌کرد.

این پروژه‌ها حتی توانست جای پای ایران در سایر کشورهای را باز کند، کما اینکه ایران وارد بدلات تجاری با کشورهایی همچون بولیوی، اکوادو و حتی نیکاراگوه شد. در ایران در این منطقه با عضویت امریکا همراه بود، کما اینکه مایک مولن رئیس وقت سنا در آتش امریکا، ایران را به این نکته متهم کرد که در حال پراکنده کردن نفرت از امریکا در بین کشورهای امریکای لاتین است. شاید هم واقعا

بدین گونه بود. کما اینکه از زمان حضور ایران در منطقه امریکای لاتین مخالفت با رژیم‌صهیونیستی به شدت افزایش یافته بود، با هدایت ایران بود که ونزولا روابط خود را با رژیم‌صهیونیستی به دلیل بمباران نوار غزه در سال ۲۰۰۷ قطع کرد و از سوی دیگر سایر کشورها نیز به شدت نسبت به کشتار

جوان

روزنامه جوان | شماره ۴۸۹۲

افزود: امریکا و عربستان نیروهای تروریستی را با سلاح‌های پیشرفته تقویت می‌کنند، در حالی که به دروغ می‌گویند خواهان آتش‌بس هستند. سردار دهقان با اشاره به اینکه ایران و روسیه در عرصه نبرد سوریه با یکدیگر علیه داعش و گروه‌های تروریستی عملیات انجام می‌دهند، خاطر نشان کرد: ما به روسیه برای یک مدت کوتاه اجازه داده‌ایم تا از پایگاه نوزه استفاده کند و در این پایگاه به سوخت‌گیری بپردازد و توافق مکتوبی با روس‌ها درباره حضور جنگنده‌های روسیه در همدان صورت نگرفته‌است. وی گفت: روس‌ها به دلیل اینکه حس ابرقدرتی دارند و می‌خواهند در معادلات تأثیرگذار باشند با اعلام خیر حضور جنگنده‌های شان در همدان بی‌معرفی کردند.

استعماری در صدد تقویت حضور خود در این منطقه و به خصوص در شمال آفریقا بودند.

در این میان امریکای لاتین هیچ ارزش امنیتی برای ایران نداشت و قاره آفریقا به خصوص کشورهای شمال آفریقا به دلیل ملیت فرهنگی و دینی مشترک و به خصوص نزدیکی به دشمن همیشگی ایران یعنی رژیم‌صهیونیستی از اهمیتی به مراتب بیشتر برای ایران برخوردار است.

در این میان دشمنان ایران نیز اهمیت این نکته را در یافته‌اند، چه اینکه رژیم‌صهیونیستی همواره نگاهی امنیتی به کشورهای شمال آفریقا داشته‌است و در این میان سفر نخست‌وزیر رژیم‌صهیونیستی به منطقه شمال آفریقا به خوبی این نکته را ثابت کرد که آفریقا اهمیتی حیاتی برای ایران دارد. مقایسه حجم روابط رفت و آمدهای مستولان ایرانی به قاره سیاه نشان می‌دهد دولت روحانی عملاً این منطقه را به طور کامل به فراموشی سپرده است. کما اینکه دولت اصلاحات نیز همین گونه عمل کرده و شخص رئیس دولت اصلاحات در اواخر دولت خود و در سفر به چند کشور آفریقایی زمانی که حجم استقبال مردم این قاره را از ایران می‌بینسد، از بی‌توجهی به گسترش روابط با این کشورها حسرت می‌خورد. با این حال دولت روحانی شاید به دلیل مشغله برجام نتوانسته است، نگاهی عمیق به قاره آفریقا داشته باشد. در سایه همین بی‌توجهی است که یکی از بزرگ‌ترین بازارهای صادراتی ایران عملاً از دست می‌رود. شاید ذکر این آمار خالی از لطف نباشد که ۳۰ درصد از آمار رشد صادرات نفتی ایران عملاً متعلق به قاره آفریقااست.

مردم مظلوم فلسطین اعتراض کردند.

همنویای ایران و ونزولا نیز نتوانست در اوپک سهم مهمی در مقابله با تلاش عربستان سعودی در کاهش قیمت نفت به خود اختصاص دهد. شاید

به دلیل همین همنویایی بود که در پی بحران نفتی اقتصادی ۲۰۰۹ و کاهش ۵۰ درصدی قیمت نفت بلافاصله قیمت‌ها به شکل سابق بازگشت.

اما به نظر می‌رسد این محور روابط حلال به ویرانه‌ای تبدیل شده‌است. قیمت نفت به شدت کاهش یافته است و ایران هیچ سیاست حمایتی برای افزایش قیمت نفت را دنبال نمی‌کند و بر عکس ونزولا به شدت به دنبال افزایش قیمت نفت است. شاید هم حتی نظر از دلایل اقتصادی به نظر می‌رسد اهمیت امریکای لاتین فعلاً برای نظام جمهوری اسلامی ایران تمام شده است.

■ **آفریقایی که رها شد**

البته در کنار این باید به بی‌توجهی ایران به حضور در منطقه آفریقانیز اشاره کرد، منطقه‌ای که زمانی مرکز دیپلماسی ایران در بین کشورهای توسعه‌یافته بود و ایران به شدت تأثیرگذار در آن شناخته می‌شد. این مسئله زمانی اهمیت بیشتری خود را نمایان می‌کند که اغلب قدرتهای

نگارخانه

کار ما بدون دیپلماسی رسانه‌ای

تقریباً صفر است

از ظرفیت دیپلماسی پارلمانی جهت کمک

به دیپلماسی رسمی کشور بهره می‌بریم.

به گزارش فارس، حسین امیرعبداللهیان

مدیر کل امور بین‌الملل مجلس شورای

اسلامی با اشاره به ظرفیت‌های دیپلماسی

پارلمانی در مجلس شورای اسلامی گفت:

در مجلس شورای اسلامی ظرفیتی در بحث

دیپلماسی پارلمانی وجود دارد که به شخصد آقای لاریجانی مرتبط است که به نبوغ و ویژگی‌های خود وی بازمی‌گردد که این یک فرصت خوبی را برای استفاده بهینه از دیپلماسی پارلمانی فراهم کرده است. وی افزود: یک استعداد و فرصت خوب در کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی نیز در بحث دیپلماسی پارلمانی وجود دارد و این حوزه دیگری است که روی آن تمرکز داریم و ظرفیت دیگر نیز در این خصوص به‌طور عام در مجلس شورای اسلامی و نمایندگان مجلس هست.

مدیر امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی با اشاره به اهمیت جایگاه

دیپلماسی در جهان اظهار داشت: در همین مدت کوتاه در جلساتی که با همکاران داشتم و مقایسه می‌کردم که در موضوع برجام و مذاکرات هسته‌ای چه تقسیم‌کاری بین دولت امریکا و کنگره و سننا انجام شد، به نظر من

این تقسیم کار است، ممکن است برخی معتقد باشند این واقعیت جامعه امریکاست و دولت امریکا می‌خواهد بر جام به نتیجه برسد اما کنگره و سنا

عواملی از دموکرات‌ها و جمهوریخواهان در آن حضور دارند که نمی‌خواهند

برجام به نتیجه برسد.

امیرعبداللهیان اضافه کرد: برداشت من البته با عدم‌شناخت دقیق از جامعه امریکاین است که در این حوزه‌های کلان تصمیم‌گیری در امریکاین سطح از عقانیت در امریکا وجود دارد که تقسیم کار بین دولت، کنگره و سنای امریکا صورت گرفته است. وی ادامه داد: چطور آنها بر جام را با دست‌اندا‌زهای جدی و فراز و نشیب‌های فراوان با ظرفیت پارلمانی خود مواجه کرده‌اند؟ مدیر امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: امریکا به‌عنوان یک کشور بزرگ یا صادر دیگر بحرن بحرین به‌عنوان یک کشور کوچک در منطقه روی نقض سیستماتیک حقوق بشر و اقدامات خشنی که حکومت انجام می‌دهد، دستگیری دموکرات‌ترین رهبر سیاسی شیخ علی سلمان و لغو تابعیت آیت‌الله شیخ عیسی قاسم بلافاصله دیپلماسی پارلمانی‌شان فعال می‌شود؛ پارلمانی که حتی در مشروعیت و نوع انتخاباتش تردیده‌ای جدی وجود دارد.

امیرعبداللهیان خاطر نشان کرد: خیلی تفاوت نمی‌کند در امریکا با آن همه

ظرفیت یا در بحرن با این حجم کوچک خودش، پارلمان‌ها می‌توانند جایگاه

خود را داشته باشند و به دیپلماسی رسمی آن کشور کمک کنند.

وی افزود: در حال حاضر در حال برنامه‌ریزی و مشورت‌های بیشتر هستیم تا ببینیم چگونه می‌توانیم در راستای تقویت دیپلماسی رسمی کشور از دیپلماسی پارلمانی استفاده کنیم. مدیر امور بین‌الملل مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: چه دیپلماسی پارلمانی و چه دیپلماسی رسمی در دیپلماسی رسمی که تجربه کاری خود من است، کار ما بدون دیپلماسی

رسانه‌ای تقریباً صفر است.

امیرعبداللهیان خاطر نشان کرد: در دنیای فعلی و در دنیای ارتباطات کنونی ۹۹ درصد مسائل خبری و مسائل محرمانه خبری و در سایت‌ها قابل دسترسی است و جزء خیلی کمی از مذاکرات در دنیای کنونی پنهان است. من در این

۵-۶ سال موضوعی را ندیده‌ام که ما مذاکره پنهان کرده باشیم حتی در خارج

از ایران در سایتی منتشر نشده باشد و ما متعجب می‌شویم از اینکه در پشت

درهای بسته با چند نفر به مذاکره می‌نشیمیم و بعد می‌دیدیم که این مطالب

در سایت‌های خارجی یا داخلی منتشر شده است. وی افزود: کار ما چه در

عرصه دیپلماسی رسمی چه دیپلماسی پارلمانی بدون دیپلماسی رسانه‌ای

در جهان تقریباً بیخ است و ۹۰ تا ۹۵ درصد برد کار دیپلماسی رسمی

یا پارلمانی ما در اختیار رسانه هاست و آن ۵ درصد است که دیگر هنر ماست

که با آن را کاملاً خراب می‌کنیم یا به‌خوبی از این بستری که شما رسانه‌ها

برای ما فراهم می‌کنید، استفاده می‌کنیم.

روصد

■ **اتوبان «آکبند» فروشی نداریم!**

روزنامه کیهان در ستون سرمقاله خود، به لزوم توجه به ظرفیت نیروهای حزب‌اللهی و انقلابی اشاره کرده و نوشته است: حتی اگر تهدیدها و چالش‌های مهم در حوزه اقتصاد و سیاست و تمدن نباشد، مسئولیت اقدام بر عمل در تراز

گفت‌مان انقلاب اسلامی و تمدن‌سازی اسلامی –ایرانی بر دوش نیروهای

حزب‌اللهی سنگینی می‌کرد.

این نقصان بزرگی است که ظرفیت حزب‌الله به موضوعاتی نظیر انتخابات مایقبله با فتنه و آشوب محدود نشود و در غیر این موضوعات، آن ظرفیت بزرگ معطل بماند و باز، ضعف مهمی است که این جریان سربلند و امتحان‌پس‌داده در جبهه‌های مختلف سیاسی، نظامی، علمی، فنی و سازندگی در موافق انتخابات از موضع عدم‌تدارک و اضطراب رفتار کند. نگاه حاضری‌خوری و فست‌فودی به عرصه سیاست و اجتماعیات – که انتخابات تنها یکی از فروغ آن است – نقض غرض و وهن جریان انقلابی است. اندیشه و تدبیر و تدارک برای جایگزین تمدنی – فرهنگی و اترناتیوسازی در این زمینه، آن نگاه متعالی و دורاند‌یشانه‌ای است که اگر غالب شد، به خودی خود نیازها یا چالش‌های محدودتر (مانند انتخابات، بسنج افکار عمومی، تحرکات فتنه‌گران و…) را نیز مدیریت خواهد کرد.

از باب مثال اگر همت کردیم و از تهران تا مشهد بزرگراه کشیدیم، به واسطه این بزرگراه می‌توانیم به شهرهای واقع در مسیر هم تردد کنیم اما اگر همت ما محدود به کشیدن جاده تا ورامین بود، نه به مشهد و نیشابور و دامغان و شاهرود که حتی به گرمسار و سمنان هم نمی‌توانیم برویم. اگر باغی را با آبخوان درختان میوه آباد کردیم، در حاشیه آن می‌توان سبزی خوردن هم کاشت اما با این روحیه که بی‌زحمت به محصول برسیم، نه تنها به گردو و خرما که حتی به سبزی خوردن هم نمی‌توان رسید. به تعبیر رهبر معظم انقلاب، باید زحمت کشید و راه ناهموار را هموار و صاف کرد، وگرنه هیچ راه آسفالت‌های پیش‌روی هیچ ملتی وجود ندارد.

■ **استراتژی اصلاح‌طلبانه برای ۱۴۰۰**

به رغم آنکه برخی از وابستگان به جریان اصلاح‌طلب به دنبال جدا کردن راه خود از روحانی در انتخابات سال ۹۶ هستند، اما روزنامه اعتماد در گزارش دیروز خود، اصلاح‌طلبان را بناچار به حمایت از روحانی در انتخابات پیش‌رو می‌داند و به این دسته از اصلاح‌طلبان توصیه می‌کند که خود را برای انتخابات ۹۶ آماده کنند. این روزنامه در گزارشی با عنوان « » ۱۴۰۰ با جوان‌ها می‌آیم» می‌نویسد: «منطقی‌ترین سیاست اصلاح‌طلبان در انتخابات ۹۶ دناوم مسیر خرداد ۹۲ است.» این از مردی می‌گوید که خیلی‌ها در تلاش هستند جلوه دهند او از تجربه خرداد ۹۲ دلگیر است. محمدرضا عارف که با کنار کشیدنش از صحنه انتخابات ۹۲ فضا را برای تاریخی شدن خرداد ۹۲ مهیا کرد، این روزها اعتقادی برخلاف فضاسازی‌های منتقدان و تفرقه‌افکنان دارد. او از لزوم تکرار تجربه خرداد ۹۲ در اردیبهشت ۹۶ می‌گوید. درست پس از آن هم هست که حتی از انتخابات ۱۴۰۰ هم صحبت می‌کند و از لزوم آمدن چهره‌های جوان به صحنه سیاست می‌گوید.

محمدرضا عارف هشدار هم می‌دهد که باید از تکرار تجارب تلخ ادوار گذشته جلوگیری شود. او از اسال‌هایی که در اصلاح‌طلبان گذشته است هم می‌گوید. از دهه ۸۰ که تلاش کردند اصلاحات را بی‌انگیزه کنند و آن را مقابل ارزش‌های انقلاب اسلامی قرار دهند اما می‌گوید اصلاح‌طلبان این تلاش‌ها را خنثی کردند و در دهه ۹۰ تلاش کرده‌اند تا اعتمادسازی کنند.